

Aan de gemeenteraad

Op 27 maart 2023 stelden A.J.A. Maassen (D66) en J.M. Nunnely (D66) ons schriftelijke vragen over Uitbuiting van Oekraïners

Inleidend wordt gesteld:

Op de vlucht voor de oorlog worden sommige Oekraïners slachtoffer van malafide werkgevers. Bij FairWork meldde zich tot nu toe ruim tweehonderd vluchtelingen wegens onder meer onderbetaling en uitbuiting. In de week van 21 maart de Internationale Dag tegen Racisme en Discriminatie, de dag waar we uitsluiting en racisme als nationaal thema aan de orde stellen, verscheen dit bericht¹. Gezien het feit dat Rotterdam veel Oekraïners opvangt en zij zich ook met hart en ziel inzetten in deze stad, hebben wij als D66 de volgende vragen:

Hieronder volgen de vragen en onze beantwoording:

Vraag 1:

Hoe pakt het stadsbestuur de uitbuiting van Oekraïense vluchtelingen door gewetenloze werkgevers aan?

Antwoord:

De gemeente heeft hierin een aanpak die vergelijkbaar is, zoals dat wordt opgepakt voor andere kwetsbare doelgroepen.

We zetten enerzijds in op het geven van informatie over rechten, plichten en melden van signalen. Daarvoor wordt voorlichting gegeven aan professionals hoe zij (arbeids)uitbuiting kunnen herkennen en waar zij signalen kunnen melden. Anderzijds zetten we in op de werkgevers. De gemeente heeft ten aanzien van werkgevers een signalerende functie.

Misstanden worden doorgeleid naar de Arbeidsinspectie, die kunnen handhaven. Ook organiseren we integrale controles op woningen en bouwplaatsen waar instanties als IND, AVIM, Belastingdienst, Arbeidsinspectie, UWV hun voordeel mee kunnen doen in hun aanpak van werkgevers die de regels niet naleven.

We praten mee met de rijksoverheid over de uitwerking van wetgeving zoals de certificeringsplicht voor arbeidsbemiddelaars (wijziging WAADI) en het Wetsvoorstel modernisering en uitbreiding strafbaarstelling mensenhandel.

¹ [Honderden gevluchte Oekraïners uitgebuit: 'Als een baan te mooi lijkt om waar te zijn, is dat ook zo' \(volkskrant.nl\)](https://www.volkscrant.nl)

Vraag 2:

Bestaan er maatregelen om ervoor te zorgen dat deze vluchtelingen worden geïnformeerd over hun rechten als werknemers? Worden zij hierover bijvoorbeeld bij hun opvang geïnformeerd of is FairWork aanwezig op de opvanglocaties voor voorlichting? En zo nee, is de gemeente bereid dit te faciliteren?

Antwoord:

Ja. Zoals hierboven geschreven zijn er al voorzieningen getroffen en wordt er samengewerkt met andere partijen, zoals FairWork. Vluchtelingen uit Oekraïne worden op verschillende wijzen geïnformeerd en gewaarschuwd voor malafide werkgevers en zij worden geïnformeerd over hun rechten en waar zij signalen kunnen melden. Dit gebeurt onder andere vanuit het Oekraïens Huis (inloopspreekuren HalloWerk). Daarnaast zet de gemeente sociale media in, organiseren we in samenwerking met onze partners in het Oekraïens Huis fysieke informatiebijeenkomsten. Het bereik van het Oekraïens Huis en sociale mediakanalen is groot. Op de opvanglocaties zijn ook de maatschappelijke partners en locatiemanagers getraind in hoe zij uitbuiting herkennen en weten waar zij deze door kunnen geven.

Vraag 3:

Werkt het stadsbestuur samen met lokale organisaties om Oekraïense vluchtelingen te ondersteunen en te begeleiden met betrekking tot arbeidsrechten? En zo nee, is zij bereid te inventariseren waar dit kan en nuttig is?

Antwoord:

Ja. Op gemeentelijk niveau is de samenwerking tussen de het programma EU-arbeidsmigranten en opvang Oekraïners de afgelopen periode verkend, juist ook omdat de signalen en de partijen waarmee samengewerkt wordt deels overeenkomen.

Aanvullend doet de gemeente een inventarisatie over extra dienstverlening waar behoefte is om vluchtelingen uit Oekraïne te begeleiden richting duurzaam en eerlijk werk en hen te informeren over arbeidsrechten. Vanuit het Rijk zijn (nog) hier geen middelen voor beschikbaar gekomen, desondanks zet Rotterdam hier wel op in.

Vraag 4:

Zijn er gevallen bekend van werkgevers die schuldig zijn bevonden aan het uitbuiten van Oekraïense vluchtelingen? Zo ja, welke maatregelen heeft de gemeente tegen hen genomen? Wordt bijvoorbeeld Fairwork hiervan op de hoogte gesteld, zodat zij mensen kunnen waarschuwen?

Antwoord:

Schuldig bevonden is een juridische term; dat is een taak van de Arbeidsinspectie en de rechterlijke macht. De gemeente kan alleen signaleren en melden bij de bevoegde instanties en alert zijn dat personen van deze werkgevers of arbeidsbemiddelaars niet op de opvanglocaties komen. Indien werkgevers bekend zijn wordt er melding gedaan bij de Arbeidsinspectie en CoMensha (coördinatiecentrum tegen mensenhandel).

Slachtoffers van (arbeids)uitbuiting en mensenhandel kunnen zelf aangifte doen. Het Humanitas Expertisecentrum Seksualiteit, Sekswork en Mensenhandel (ESSM) geeft voorlichting aan (vermoedelijke) slachtoffers over rechten en voorzieningen die bij een aangifte horen. Daarnaast biedt het Humanitas ESSM opvang aan slachtoffers. Het doen van aangifte is geen voorwaarde voor hulp en ondersteuning die beschikbaar is.

Vraag 5:

Overweegt de gemeente straffen voor werkgevers die kwetsbare werknemers, waaronder vluchtelingen uit Oekraïne, uitbuiten?

Antwoord:

Zie antwoord bij vraag 4; de gemeente heeft hier geen eigen bevoegdheden.

Vraag 6:

Zijn er initiatieven om Oekraïense vluchtelingen taal- en beroepsopleidingen te bieden om hen te helpen te integreren in de beroepsbevolking en uitbuiting te voorkomen?

Antwoord:

Ja. Binnen de mogelijkheden die er zijn, wordt dit opgepakt. Vluchtelingen uit Oekraïne vallen niet onder de Participatiewet en de Wet Inburgering. Er zijn (nog) geen aanvullende rijksmiddelen voor vluchtelingen uit Oekraïne voor begeleiding naar werk. Ondanks dat zet de gemeente wel in op laagdrempelige matching van vraag en aanbod, worden er banenmarkten georganiseerd, zijn er meerdere particuliere initiatieven en zet de gemeente in op taal- en beroepsopleidingen waar mogelijk. Er zijn recent Rijksmiddelen beschikbaar gesteld voor taaltrajecten. De subsidieregeling is reeds gepubliceerd en een aanbesteding wordt voorbereid.

Vraag 7:

Hoe kan het stadsbestuur samenwerken met werkgevers om een ethische en eerlijke behandeling van alle werknemers te bevorderen, inclusief vluchtelingen uit Oekraïne?

Antwoord:

Het nakomen van wet- en regelgeving en cao-afspraken is een verantwoordelijkheid van de werkgever. De arbeidsinspectie heeft een belangrijke rol in de controle hierop.

Samen met werkgevers, sociale partners en gemeente vinden we het belangrijk om uit te dragen dat eerlijke en gelijke behandeling belangrijk is. Dit hebben we de afgelopen jaren bijvoorbeeld vormgegeven door middel van de Leerwerkakkoorden. In het regionaal Werkcentrum werken met alle deze partners samen om ook dit centraal te stellen.

Vraag 8:

Welke steun is er voor vluchtelingen die al zijn uitgebuit en hoe kunnen zij gerechtigheid en compensatie zoeken?

Antwoord:

Mogelijkheden voor gerechtigheid en compensatie zijn zeer beperkt. Zoals aangegeven bij vraag 4 kan een slachtoffer van (arbeids)uitbuiting of mensenhandel aangifte doen. Het ESSM Humanitas ondersteund hierbij.

Als een vluchteling voldoet aan de richtlijnen voor opvang van vluchtelingen uit Oekraïne kan men gebruik maken van gemeentelijke opvang. Indien een vluchteling uit Oekraïne stopt met werken heeft men recht op leefgeld.

Vraag 9:

Hoe kan het stadsbestuur samenwerken met de nationale overheid om de bescherming van alle werknemers te verbeteren, inclusief vluchtelingen of immigranten?

Antwoord:

Het Rijk breidt in het wetsvoorstel 'modernisering en uitbreiding strafbaarstelling mensenhandel' de mogelijkheden om mistanden op de werkvloer strafrechtelijk aan te pakken uit. Het wetsvoorstel richt zich zowel op het strafrechtelijk vervolgen van daders en zij die financieel profiteren van mensenhandel.

Goed werkgeverschap is belangrijk om de bescherming te verbeteren. Om hierin samen op te trekken wordt gezocht naar een welwillende werkgevers die hier actief aan gaan werken. Door hier actief inzet op te plegen en structureel informatie over te delen verwachten wij dat een brede groep ondernemers, sociale partners en overheid aansluiten actief te werken aan het voorkomen van misstanden.

Daarnaast is het belangrijk dat werknemers gebruik maken van de bestaande infrastructuur, de opvanglocaties, HalloWerk, het Oekraïens Huis, meldpunten in de wijk en bijvoorbeeld het UWV. Hierdoor kunnen we iedere werknemer sneller ondersteunen bij werk gerelateerde vraagstukken.

In het programma 'Een menswaardig bestaan voor EU-arbeidsmigranten 2021-2025' is een aanpak opgestart om arbeids- en huisvestingsuitbuiting tegen te gaan, binnen de mogelijkheden die de gemeente heeft. De resultaten van de afgelopen 1,5 jaar zijn gepresenteerd in de Voortgangsrapportages over [2021](#) en [2022](#). Het programma richt zich overigens niet op vluchtelingen, voor een deel van de maatregelen geldt dat ook migranten met een andere status er baat bij hebben. Indien er signalen of meldingen zijn waar de Arbeidsinspectie onderzoek naar kan doen, zal dat worden doorgegeven.

Vraag 10:

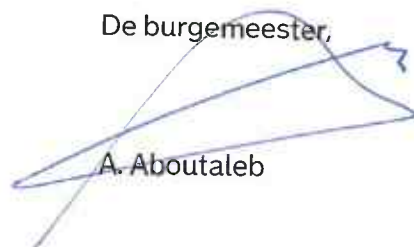
Welke verdere plannen zijn er om de uitbuiting van vluchtelingen in de toekomst te voorkomen en ervoor te zorgen dat alle werknemers eerlijk worden behandeld, ongeacht hun achtergrond of nationaliteit?

Antwoord:

Zie hiervoor voorgaande antwoorden.

De secretaris,
V.J.M. Roozen

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De burgemeester,
A. Aboutaleb